

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет
«Одеська юридична академія»

**«СУЧАСНІ ПОЛІТИЧНІ ПРОЦЕСИ:
ГЛОБАЛЬНИЙ ТА НАЦІОНАЛЬНИЙ ВИМІРИ»**
**«MODERN POLITICAL PROCESSES: GLOBAL
AND NATIONAL DIMENSIONS»**

**МАТЕРІАЛИ III МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ**

30 листопада 2023 р.

м. Одеса

УДК 323.2+327(043.2)

За загальною редакцією президента Національного університету «Одеська юридична академія», доктора юридичних наук, професора, академіка Національної академії правових наук України, академіка Національної академії педагогічних наук України **С.В. Ківалова**.

Сучасні політичні процеси: глобальний та національний виміри: матеріали III Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м.Одеса, 30 листопада 2023 р.) /за заг.ред. С.В. Ківалова. –Одеса , 2023. 238с.

Modern political processes: global and national dimensions: materials of the 3rd International scientific and practical internet conference (Odesa, November 30, 2023) / by general editor. S.V. Kivalov. - Odesa, 2023. 238p.

Матеріали видано в авторській редакції. Повну відповідальність за достовірність та якість поданого матеріалу несуть учасники конференції.

УДК 323.2+327(043.2)

© Національний університет

«Одеська юридична академія», 2023

II СЕКЦІЯ: БАГАТОРІВНЕВЕ ТРАНСФОРМАЦІЙНИМИ ПРОЦЕСАМИ.

УПРАВЛІННЯ

Доценко О., Доценко Д. (Харків) Правові аспекти роботи з DeFi в Україні	64
Завгородня Ю. (Одеса) Політична діяльність в умовах становлення кібернетичних можливостей.....	66
Наумкіна С. (Одеса) Регулювання лобізму в ЄС: між цілями забезпечення прозорості та секьюризації.....	70
Узун Ю., Коч С. (Одеса) Конституювання нової територіальної ідентичності міста в умовах асиметричної децентралізації.....	74
Безродна В. (Одеса) Політика сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні.....	81
Попазогло А. (Одеса) Регіональна політика України в умовах повномасштабної війни.....	84
Возненко Л. (Одеса) Функціонування органів місцевого самоврядування в умовах воєнного стану в Україні.....	87
Сіленко А. (Одеса) Роль засобів масової інформації в інформаційній війні.....	91
Кройтор А. (Одеса) Війна як виклик демократичному транзиту в Україні.....	96
Олійник І., Колос І. (Херсон) Сучасні стратегії управління соціальною політикою підприємства в умовах цифрової трансформації.....	101
Барасій В. (Одеса) Передвиборча «Дія»: е-вибори в епоху цифровізації.....	104
Олійник С. (Київ) Взаємозв'язок рівня освіти та стану здоров'я в контексті держави загального добробуту.....	108
Pronoza I. (Одеса) Political public relations (PR) : the art of influence through communications.....	113
Прохоренко А. (Одеса) Блоги в політичній комунікації як інструмент двосторонньої взаємодії з громадянським суспільством.....	116
Руцький С. (Одеса) Загрози в сучасному політичному процесі: інформаційний аспект.....	119

Віта Барасій,

аспірантка кафедри політичних теорій

Національного університету «Одеська юридична академія»

Науковий керівник – д. політ. н., проф. Д. В. Яковлев

Передвиборча «Дія»: е-вибори в епоху цифровізації

На сучасному етапі політичного процесу активізуються дискусії щодо доцільності та можливостей проведення виборів під час дії правового режиму воєнного стану в Україні. Термін повноважень Верховної Ради IX скликання та Президента України, які визначені Конституцією України, передбачають проведення парламентських виборів наприкінці жовтня 2023 року, а президентських виборів – 31 березня 2024 року (перший тур). Водночас, в умовах воєнного стану термін повноважності депутатів продовжується до першого дня роботи нових Рад. З одного боку, вкрай проблематичною є організація виборів – від висування кандидатів до підбиття підсумків. З іншого боку – не проведення виборів може мати негативні наслідки для легітимності публічної влади в Україні, адже західні партнери очікують підтвердження наявності демократичності політичного режиму. Як зазначає голова ЦВК О. Діденко, якого цитує «Суспільне»: «На Україну чекають найскладніші вибори за всю історію, коли б вони не відбулися... На базі ЦВК створили три робочі групи, що займаються проблемами організації майбутніх виборів. До їх складу входять народні депутати, представники державних органів, громадських і міжнародних організацій. В кожній групі – по кілька підгруп. На думку Діденка, з очевидних викликів – знищена інфраструктура для проведення виборів, голосування внутрішньо переміщених осіб (ВПО) і виборців за кордоном та безпековий фактор» (4).

Остаточне рішення владою що проведення виборів станом на час подання цих тез ще не прийнято, а керівництво держави робить амбівалентні заяви, реагуючі на вимоги зарубіжних партнерів. Натомість, можна стверджувати, що

в електоральному процесі в епоху цифровізації обов'язково будуть використовуватись механізми е-виборів. Зокрема, в Україні йдеться про потужні можливості застосунку «Дія». Перші підготовчі кроки технічного характеру вже зроблено, за допомогою «Дії» проводяться опитування, змінюється місце реєстрації, створено розділ «Опитування», готуються технічні умови реєстрації виборців за кордоном, є можливість отримати нові документи (водійське посвідчення). До речі, громадяни довіряють «Дії» свої документи (хоча технічно не так, але йдеться саме про довіру громадян, які можуть не володіти технічними тонкощами – В.Б.).

У «Дії» проводяться опитування: «Опитування у Дії позірно дуже схоже на соціологічне дослідження (в обох випадках теж ніби вивчається суспільна думка); на голосування за петицію на сайті Президента (якщо результати приймає «держава у смартфоні», то очікується й реакція від держави); на голосування на сайтах онлайн-видань, у соцмережах чи телеграм-каналах (і там, і там маємо електронне «волевиявлення»); і врешті на вибори чи референдум, оскільки голосування у Дії передбачає наявність визнаних державою документів, що підтверджують особу» (1).

Незважаючи на заяву М. Федорова, що влада не працює над проведенням виборів у застосунку «Дія» (6), проблематика е-виборів привертає постійну увагу масмедіа та громадської думки. Станом на січень 2023 року 66,4 українців підтримують проведення виборів через «Дію»: «Дві третини, тобто 66,4% українців підтримали б електронне голосування на виборах у додатку “Дія” після Перемоги і 61,5% довіряли би його результатам. Опитані заявили, що підтримали б електронне голосування на виборах у додатку “Дія”, якщо воно буде запроваджено паралельно зі звичайним голосуванням: 37,4% однозначно підтримують, 29% швидше підтримують таку ідею. 12,6% респондентів швидше не погоджуються з такою пропозицією, а 12,6% однозначно проти. 4,7% опитаних не визначилися із відповіддю» (3).

Також «Дію» планують використовувати для перепису населення. М. Федоров у лютому 2023 року заявив: «Щодо перепису населення. Ми про це

публічно активно не комунікували, але я зараз відповідальний за реформу служби статистики. Ми ухвалили у минулому році два законопроекти, один з яких про перепис населення. І там зазначено, що ми можемо проводити перший раунд перепису, використовуючи електронні засоби. І ми можемо задіяти «Дію» (5). Водночас, він же в іншому інтерв'ю зазначив, що для організації виборів за допомогою «Дії» необхідні рішення парламенту та ЦВК, проведення інтеграції «Дії» з реєстром виборців (2).

Отже, застосунок «Дія» має значний потенціал для е-виборів. Повною мірою це стосується президентської виборчої кампанії та пропорційної виборчої системи на парламентських. Це вчергове, у нових умовах, актуалізує дискусії щодо переваг та недоліків мажоритарної, пропорційної та змішаної систем. Погодимося: «Пропорційний розподіл голосів на парламентських виборах приводить до справедливого представництва, а також забезпечує чітку і відносно стабільну структуру парламенту — у цьому полягають основні переваги пропорційної системи. До того ж пропорційна виборча система дозволяє суспільству ідентифікувати політичну історію кожної партії, її ефективність у створенні коаліцій та результат участі в урядуванні... Пропорційна система зобов'язує формувати стійкі фракції та коаліції фракцій, які беруть на себе відповідальність за голосування та діяльність уряду й опозиції. Ефективність їх дій можна оцінювати, й кожний виборець здатен раціоналізувати свій вибір, спираючись на політичну історію певної партії чи блоку» (7, с. 160).

Слід відзначити, що у сучасному політичному процесі застосунок «Дія» може бути використано для голосування українців за кордоном (при цьому, обов'язково необхідно утворити додаткові дільниці для голосування), для голосування внутрішньо переміщених осіб. Також «Дія» може бути доповнена поштовим голосуванням (яке може виявитись більш захищеним від кіберзагроз) та голосуванням на дільниці за допомогою цифрових терміналів. Останнє спрощує роботу виборчих комісій щодо підбиття підсумків голосування.

Список використаних джерел:

1. Антонов О. Опитування у Дії: ризикована гра у демократію. *Український тиждень*. 8 червня 2023. URL: <https://tyzhden.ua/opytuvannia-u-dii-ryzykovana-hra-u-demokratiuu/>.
2. Вонс Р. Федоров розповів, чи проходитимуть вибори в «Дії». *Главком*. 30 жовтня 2023. URL: https://glavcom.ua/techno/telecom/fedorov-rozpoviv-chi-prokhoditimut-vibori-v-diji-965460.html#google_vignette
3. Бойко К. Дві третини українців підтримують електронні вибори через додаток Дія, - дослідження. *Інтент*. 12 січня 2023. URL: <https://intent.press/news/election/2023/dvi-tretini-ukrayinciv-pidtrimuyut-elektronni-vibori-cherez-dodatok-diya-doslidzhennya/>
4. Матола В. Післявоєнні парламентські вибори: як до них готуються влада і громадськість. *Суспільне новини*. 17 травня 2023. URL: <https://suspilne.media/477739-pislavoenni-parlamentski-vibori-ak-do-nih-gotuutsa-vlada-i-gromadskist/>
5. У Мінцифри розповіли, чи планує Україна проводити в «Дії» вибори і перепис населення. 5 лютого 2023. *Радіо Свобода*. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-mintsyfyry-diya-vybory-perepys/32254311.html>
6. Україна не працює над проведенням виборів у застосунку «Дія». *Укрінформ*. 16 вересня 2023. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3762143-ukraina-ne-pracue-nad-provedennam-viboriv-u-dii-fedorov.html>
7. Яковлев Д. В. Вибір: пропорційна чи мажоритарна електоральна модель? Правове життя сучасної України: матеріали *Міжнар. наук. конф. проф.-викл. та аспірант. складу* / відп. за вип. В. М. Дрьомін; НУ ОЮА, Півд. регіон. центр НАПрН України. Одеса: Фенікс, 2014. Т. 2. С. 160-162.